

Könyvismertetés

TURÓCI ÁGNES & PÁLL-GERGELY BARNA: Magyarország meztelencsigái. Agrártudományi Kutatóközpont, Martonvásár. 2025. 288 oldal.

A meztelencsigák sosem tartoztak a malakológusok kedvencei közé, hiszen nincs fiolába vagy dobozba helyezhető, mutatós héjuk, alkoholban eltéve sem igazán esztétikusak. Meghatározásuk nem mindig lehetséges pusztán ránézésre, gyűjtés közben ezért gyakran figyelmen kívül hagyják őket. Az sem növeli népszerűségüket, hogy az ember szempontjából hasznot nemigen hoznak, s egyes fajok leginkább a kertészetekben okozott kártételük miatt válnak nevezetessé vagy hírhedtté. TURÓCI és PÁLL-GERGELY könyve azonban remélhetőleg változtat ezen a szemléleten és minden eddigi magyar nyelvű műnél közelebb visz bennünket ehhez a rendszertanilag, faunisztikailag és ökológiailag is izgalmas állatcsoporthoz.

A meztelencsigák persze nem rendszertani csoport, azaz taxon, hanem a házatlan fajokat összesítő praktikus kategória. Az első fejezetből megtudjuk, hogy a héj a szárazföldi csigák körében több evolúciós vonalon veszett el, egymástól függetlenül, és megismerhetjük eme folyamat valószínű okait is. A következő rész a hazai meztelencsiga-kutatás történetét tekinti át, különös figyelmet szentelve HAZAY GYULA és ANDRZEJ WIKTOR tevékenységének. Ezután rövid ismertetés következik a nevezéktani szabályokról, a szinonímák és homonímák furcsaságairól. A meztelencsigák általános morfológiai jellemzése a témája a következő fejezetnek, amely részletesen mutatja be az ivarszervek és a radula sajátosságait. Megismerkedhetünk élőhelyeik ökológiai viszonyaival, lehetséges kártételükkel és az ellenük való védekezés fő módzataival. Igen fontos a gyűjtésről, konzerválásról és boncolásról szóló összefoglaló.

A kötet lényegi része az egyes fajok, összesen 34, részletes bemutatása mintegy 195 oldalon, mégpedig családok szerinti csoportosításban, az Arionidae, Limacidae, Agriolimacidae, Boettgeriellidae, Milacidae sorrendben, kiegészítve egy házi kiskedvencsel a trópusi Veronicellidae családból. Egy fajra többnyire 4–6 teljes oldal jut, benne részletes morfológiai leírással, igen sok szép színes fényképpel, különös tekintettel az állatok külső megjelenésére és ivarszerveire. Nagyon hasznos kiegészítő információt adnak a hazai elterjedési térképek. Megismerhetjük a hasonló fajokat, esetleges károkozásukat, ökológiai igényeiket. Emellett a *Megjegyzések* rovat is segít bennünket a fajok azonosításában. Ebben egy határozókulcs is nagy segítség lett volna, legalább olyan mélységben, amit a külső alaktani bélyegek lehetővé tesznek. A kötetben belüli tájékozódásban némileg zavaró, hogy a fejlécek tartalma nem mindig következetes: a páros oldalon rendszeren a családnév, a páratlanon a fajnév szerepel, de ezek néha felcserélődnek. Egy 21 oldalas irodalomjegyzék segít bennünket a további tájékozódásban. Az ezt követő függelék gyűjtési adatokat tartalmaz, amiben a fajok már ABC sorrendben szerepelnek. Ennek hasznosságáról kevéssé vagyok meggyőződve, talán jobb lett volna az interneten (is) közzétenni egy kereshető Excel file formájában. A könyvet névmutatók és két, a fajokat méretarányosan bemutató képtábla zárja.

Összességében megállapítható, hogy egy nagyon régen várt könyvet tarthatunk a kezünkben. Jól esik benne lapozgatni, nemcsak a szép kivitelezés, hanem tudományos hitelessége, frissessége miatt is. A szerzőket dicséri, hogy hihetetlen sok időt és energiát kellett a megíráshoz szükséges gyűjtőmunkába, laboratóriumi vizsgálatokba és az irodalmi feldolgozásba befektetni – elmondhatjuk, megérte. Minden zoológusnak, különösen a puhatestűek iránt érdeklődőknek melegen ajánlom, beleértve azokat is, akik eddig kevésbé lelkesedtek a héj nélküli csigák iránt.

PODANI JÁNOS

